

Delatnosti s elementima takmičenja - perspektive i analize

Uvod

Hrišćanska adventistička crkva i njene različite organizacije, zabrinute zbog takmičarskog duha i rivalstva, žele pojasniti svoje stanovište i preporučiti određene smernice za delovanje vezano za takmičenje (konkurenciju). Ovim predlozima želimo iz perspektive Biblije i Duha proroštva dati uputstva i smernice za vernike pojedince, crkve, konferencije i institucije Crkve.

Božji plan

1. *Bolji put*. Ideal je saradnja i jedinstvo u Božjoj crkvi kako je prikazano u 1. Korinćanima 12,12-14., gdje delovi Crkve, slično delovima tela, saraduju za dobro celine. Radi se o skladnoj saradnji; nema rivalstva.

2. *Božji plan za Njegovo delo*. "Izgradnja karaktera je najvažnije delo koje je ikada bilo povereno ljudskim bićima; i nikada ranije njegovo marljivo izučavanje nije bilo važno kao sada nikada ranije mladići i devojke nisu bili izloženi tako velikim opasnostima kao što su one koje im danas prete. Bog je svojim planom života odredio mesto svakom ljudskom biću. Svako treba svoje talente potpuno da razvije; ako u tome bude verno, bilo da ima malo ili mnogo darova, dostojno je poštovanja. U Božjem planu nema mesta sebično rivalstvo." (*Vaspitanje*, str. 203.204)

Uravnotežen pristup životu

Adventisti veruju da je čovjek složeno biće čije su fizičke, duhovne, duševne i društvene potrebe međusobno povezane i zavisne. Njima je stalo do celokupnog razvoja svakog pojedinca, smatrajući da je svakome potrebna dosledno i odgovarajuće planirana fizička aktivnost. Da bi zadovoljile ove potrebe, adventističke institucije su na prelazu iz prošlog u ovaj vek uglavnom smeštane u seoskim područjima, nudile obilje mogućnosti za fizičko vežbanje.

Danas institucije rade u sve pretrpanijim sredinama, uz smanjene mogućnosti za koristan rad kao sredstvo rekreacije. Osim ovog prelaza sa seoskog na gradsko društvo, smanjila su se i zanimanja koja zahtevaju fizičku aktivnost, umnožile su se napetosti, a slobodno vreme sve je više posvećeno nepokretnoj razonodi koju pružaju radio, televizija i filmovi. Da bismo nadoknadili ono što je izgubljeno ovim promenama, u crkvenim školama, crkvama i drugim institucijama treba pristupiti pažljivo odabranom izboru fizičkih aktivnosti.

U svakoj crkvi ili školi, u kojoj postoje organizovane fizičke aktivnosti, mogu se postići povoljni rezultati ako se nastoji na ostvarenju ovih ideala: saradnja, spremnost pomaganja, nesebičnost, duh srdačnosti, igra radi zabave a ne samo zbog pobeđe te poštovanje duha a ne samo slova pravila. "Rekreacija, kada je uistinu ono što njeno ime znači, re-kreacija, jača i izgrađuje." (*Vaspitanje*, str. 185) Ona neće podsticati sebičnost, rivalstvo, neprijateljstvo, razdor, težnju za dominacijom, želju za uživanjem ili nezdravim uzbuđenjem. Djelotvorno vođstvo preuzeće odgovornost za postizanje ovih ciljeva.

Svrhe i ciljevi crkvenih aktivnosti

Svi programi i aktivnosti Crkve trebaju pridoneti razvitku Hristu sličnom karakteru i delotvornom svedočenju. Oni će podsticati na

1. potpuni razvoj hrišćanske ljubavi i nesebičan obzir prema drugima (1 Kor 13);
2. uzajamno poštovanje i zajedništvo među vernicima kako je to prikazano slikom Crkve kao jedinstvenog tela (1 Kor 12);
3. oslobođenje od sebičnog rivalstva i razvijanje uzvišenijeg iskustva kooperativnih nastojanja;
4. razvijanje zdravog tela, uma i duha;
5. stvaranje uslova za zdrave društvene odnose;
6. podsticanje i usmeravanje na prihvatljivo poštovanje Boga;
7. podsticanje pojedinaca da u svemu vrednome postignu što je najviše i najbolje moguće;
8. aktiviranje velikih ljudskih potencijala Crkve za zadobivanje duša.

Treba odbaciti svaku aktivnost koja onemogućuje ostvaranje ovih temeljnih ciljeva.

Posebne situacije

U skladu s upravo navedenim, preporučujemo da se radi smanjenja rivalskog natecanja kao sredstva motivisanja, u Crkvi učini sljedeće:

1. Ne podsticati izlaganje komercijalizovanim, jako takmičarski obojenim aktivnostima.
2. Potražiti zadovoljavajuće alternativne aktivnosti kojima bi se izbjegao nezdravi takmičarski duh.
3. U razvoju inicijative za individualnu akciju, sudelovanje i lično napredovanje u radu Crkve, program treba izraditi tako da pojedinci pred sobom imaju standardni nastup a ne sistem koji uključuje rivalstvo između osoba, crkava i institucija.
4. Pri odavanju priznanja za trud ili dostignuća pojedinaca ili grupa važno je da to učinimo tako da se za uspeh nekog poduhvata slavi Bog, a ne podstiče proslavljanje pojedinaca.
5. Program ili aktivnost trebamo tako podesiti da osiguramo neki nivo uspeha svakom pojedincu i da uspemo sačuvati individualnost, identitet, ličnost i stalnu zavisnost o Bogu. Svakom sudioniku treba odati neko priznanje. Svako takvo priznanje treba biti lišeno rasipnosti i isticanja velikih razlika.

6. Pri odavanju priznanja za uspeh trebamo imati u vidu napredovanje primaoca u spremnosti i delotvornosti u Gospodnjem djelu.

7. Statističko izveštavanje o broju vernika ili finansijskih sredstava treba koristiti za podsticanje na dobra dela a ne kao sredstvo izražavanja rivalstva, stvorenog da bi povećalo delotvornost organizacije.

8. U postupcima ocenjivanja u školi treba voditi računa o ličnom napretku i razvoju pojedinog učenika i njegovom savlađivanju bitnih zahteva u određenom predmetu, a ne upoređivati ga s relativnim stanjem njegovih vršnjaka.

9. Svaku aktivnost koja ograničava mogući uspjeh na nekolicinu treba

a. prekinuti, ili

b. ograničiti na privremenu kombinaciju u okviru rekreacije, ili

c. upotrebiti kao nužno sredstvo koje će pomoći u prepoznavanju temeljnih sposobnosti potrebnih za ulazak u određeno zanimanje, na primjer, testovi sposobnosti ili uslovi za upis u neku stručnu školu.

10. Izgradnja i proširenje crkvenih zgrada i radnih prostora u institucijama treba biti diktirana potrebama i funkcijom, uz vođenje računa o dobrom ukusu, estetskim zahtevima i jednostavnosti arhitektonske lepote. Sve pokušaje za podizanje zgrada koje bi nadmašile ili se takmičile sa sestrinskim institucijama i konferencijama treba smatrati neusklađenima s adventističkim idealima.

"Nikad se ne smemo oslanjati na svetovno priznanje i ocenu. U podizanju naših institucija nikad ne smemo nastojati da se u veličini ili sjaju takmičimo sa svetovnim institucijama. Mi nećemo pobediti takmičeći se u podizanju masivnih zgrada već u negovanju Hristovog duha duha krotosti i skromnosti." (Ellen White, 7T 100)

11. Budući da rivalstvo i dosta sebičnog ponašanja može poteći iz doma, od najveće je važnosti da roditelji u deci izgrađuju navike koje će u kasnijem životu izbegavati sebično rivalstvo.

Od Crkve sponzorirane aktivnosti s elementima natecanja

Merila dostignuća i pritisci koji iz njih proističu ne treba smatrati razornim rivalstvom. Treba reći da u svim područjima crkvenih aktivnosti mogu postojati merila dostignuća koja su odredile organizacije i nadzorni odbori. Upravo navedene smernice treba primeniti na sve aktivnosti i programe Crkve, konferencija i institucija kao što su:

1. Kampanje

2. Takmičenja za školski kup, izviđače, govorništvo, biblijske kvizove, debate

3. Rekreacija, uključujući gimnastičke programe
4. Sistemi ocenjivanja:
5. Stipendije, akademske pohvale
6. Borba za položajem
7. Dizajn, stil i dimenzije zgrada
8. Postizanje crkvenih ciljeva.

Nadziranje programa motivacije

Budući da je prosvetno rukovođenje bitno za izvođenje i nadziranje motivacijskih programa, prikladne su ove napomene:

1. *Rukovođenje*. Pri izboru vođa za crkvene programe treba istaknuti sledeće sposobnosti:
 - a. Duhovnost, posvećenost, iskustvo i sposobnost organizovanja.
 - b. Sposobnost osiguranja poštovanja učenika, studenata i drugih vođa te održavanje odgovarajućeg autoriteta i discipline.
 - c. Posvećenost svrsi i ciljevima postavljenim u ovoj izjavi.
 - d. Sposobnost pokretanja i nadahnjivanja sudionika da oduševljeno sudeluju u ostvarenju navedenih ciljeva.
 - e. Poznavanje aktivnosti u koje se uključuju i njihovih posledica fizičkih, umnih, duhovnih i društvenih.
2. *Osiguranje i nadzor*. Iskustvo je pokazalo potrebu za uspostavom odgovarajućih sigurnosnih mera i nadzora u crkvenoj aktivnosti.

Primena obuhvata sledeće:

 - a. Nabavku i upotrebu prihvatljive opreme i uređaja uz sve prikladne zaštitne mere.
 - b. Planiranje prevoza crkvenih grupa pod vođstvom odgovornih odraslih osoba.
 - c. Svetkovanje subote tako što se subotom neće putovati na svetovne i, koliko je moguće, na verske aktivnosti.
 - d. Sačuvati zdravlje i zaštititi sudionike tako što se, koliko je moguće, neće putovati noću, izbegavati neredovne obroke i loši smeštaj.

Organizovanje fizičkih i rekreativnih aktivnosti

1. Ciljevi fizičkih aktivnosti

- a. Poboljšanje fizičkog razvoja i fizičkih funkcija sudionika.
- b. Razvijanje nervno-mišićne kontrole temeljnih pokreta pojedinca, cele pokretljivosti tela i osnovnih znanja za aktivnosti koje su u skladu s načelima istaknutim u ovoj izjavi.
- c. Uklanjanje nedostataka koje je moguće ispraviti i poboljšanje opšteg fizičkog stanja osobe pravilno odabranim programom vežbanja.
- d. Postizanje mentalnog i intelektualnog razvoja planiranjem, donošenjem odluka pod pritiskom i organizovanjem misli neophodnih za uspešno funkcionisanje.
- e. Razvijanje karaktera koje obuhvata samodisciplinu, samopouzdanje, kontrolu osećaja, poštovanje prava drugih kao i moralno i etičko ponašanje zasnovano na hrišćanskim idealima.
- f. Sticanje odgovarajućih fizičkih iskustava i prepoznavanje dostignuća koja će pridoneti upoznavanju samog sebe, emocionalnoj stabilnosti i saradnji u društvu.
- g. Razvijanje duhovnih kvaliteta i društvenih osobina koje pridonose stvaranju poštenog građanina čijim odnosima s drugima rukovode hrišćanske moralne i etičke norme.
- h. Razvijanje rekreacijskih sposobnosti koje celog života povoljno deluju kao aktivnosti u slobodno vreme.
- i. Razvijanje sposobnosti zaštite i samoobrane koje će omogućiti da se bolje čuva i pomogne drugima u svakodnevnim aktivnostima i nenadanim situacijama. Treba izbegavati obučavanje u borilačkim veštinama i fizičkim aktivnostima koje ističu agresivnost i takmičarski duh.
- j. Razvijanje svesti o estetskim vrednostima svojstvenim fizičkim i rekreacijskim aktivnostima.
- k. Razvijanje ljubavi prema prirodi i aktivnostima na otvorenom te svest o tome šta sve može pridoneti da čovek živi srećnijim, potpunijim životom.
- l. Pružanje pomoći u razvijanju životne filozofije koja obuhvata ispravan odnos i postupke vezane za negu tela. Ovaj uravnotežen pristup fizičkom, mentalnom, duhovnom i društvenom razvoju bio je i može biti promovisan sledećim aktivnostima:
 - (1) Rekreacijom na otvorenom i aktivnostima u prirodi kao što su plivanje, voženje bicikla, jahanje, skijanje, veslanje, gimnastika, povrtlarstvo, planinarenje, logorovanje, skupljanje uzoraka kamenja, ronjenje, speleologija i druge rekreativne aktivnosti.

(2) Zanimanjima kao što su lončar, kamenorezac, automehaničar, poljoprivrednik, stolar, kožar, kipar i fotograf.

(3) Organiziranim i pravilno vođenim programima unutar četiri zida, u kojima sudeluju svi koji se žele pridružiti kao članovi tima.

Rekreacija i aktivnosti u zatvorenim prostorima

Aktivnosti u zatvorenim prostorima su ograničene na pojedince u svakoj crkvi, školi ili instituciji. Ispravno vođene one će pomoći u razvijanju karaktera, jačanju telesnih sposobnosti i zdravoj grupnoj saradnji. Za osiguranje najveće koristi, koju može pružiti organizovani program rekreacije i aktivnosti u zatvorenim prostorima, preporučujemo prihvatanje sledećih ciljeva:

1. Odbor sastavljen od vođa i sudeonika treba načiniti plan i kontrolisati organizovane rekreativne aktivnosti u svakoj crkvi, školi i instituciji.
2. Odgovorni za fizičke aktivnosti trebaju biti svesni potreba sudeonika za uravnoteženim programom koji treba obuhvatiti rekreaciju koja nije povezana s organizovanim sportovima.
3. Na osnovu elemenata kao što su fizička razvijenost, starosna dob i spretnost, treba izvršiti grupisanje sudeonika i postarati se da mogu sudelovati svi koji žele.
4. U interesu zdravlja i sigurnosti treba osigurati odgovarajuće uslove i opremu.
5. Za sudionike i gledaoce organizovanih fizičkih aktivnosti trebaju biti merodavni filozofija i ciljevi navedeni u ovoj izjavi.
6. Treba izbegavati ekscese među takmičarima i neprikladno ponašanje gledalaca; kvalifikovane osobe treba da budu odgovorne da se sačuva zdrav duh sudelovanja.
7. Povremeno treba menjati članove ekipa kako bi se izbeglo rivalstvo.

Međuškolska sportska takmičenja

Crkva se protivi međuškolskim sportskim ligaškim takmičenjima u svom obrazovnom sistemu. Glavni razlozi za ovo jesu:

1. Neizbežni rizici takmičarskog rivalstva mogu se izroditi u neželjena događanja među organizacijama.
2. Ulaganje vremena, osoblja i novca obično je nesrazmerno broju pojedinaca koji su u stanju sudelovati.

Zaključci

1. U pokušajima da se odlikuju u atletskim disciplinama, hrišćani treba da se vladaju u skladu sa najuzvišenijim pobudama.

2. Povremene prijateljske utakmice prilikom zajedničkih društvenih okupljanja u nekoj instituciji ne treba smatrati sportskim takmičenjima u dvorani ili među školama.

3. Svi su ljudi obdareni, neki manje, neki više. Bog očekuje vernost u službi bez obzira na nadarenost ili platu (Mt 20,1-16). Iako su sposobnosti različito podeljene, Bog od pojedinaca očekuje da ono što imaju razviju što je više moguće; njima će biti dodeljene odgovornosti u skladu s njihovom vernosti. Biblija nas podseća: "Šta god činite, činite od sveg srca kao Gospodu, a ne ljudima, znajući da ćete od Gospoda primiti nagradu, nasledstvo!" (Kol 3,23)

Ovu izjavu je odobrio i prihvatio Izvršni odbor Generalne konferencije Hrišćanske adventističke crkve 7. oktobra 1988. na godišnjem zasedanju u Nairobiju, u Keniji.

1. Poznato je da je u mnogim obrazovnim sistemima prelaz sa jednog nivoa obrazovanja na drugi zasnovan na dobijanju visokih ocena na ispitima. Upis u stručne škole i na fakultete, neophodne za pripremu za određena zanimanja, omogućen je samo onima koji nadmaše svoje vršnjake na takvim ispitima ili postižu visoke ocene u razredu. Uspeh u mnogim pretrpanim zanimanjima takođe se može postići samo postizanjem višeg nivoa od drugih. Budući da su savremenom životu svojstveni neki vidovi takmičenja, iskreni hrišćanin će ih smanjiti što je više moguće. Nadamo se da će ovde iznesene smernice ukloniti sebično rivalstvo ili nezdravo takmičenje koje je suprotno razvoju hrišćanskog karaktera.